

COL·LECCIÓ
t a l e n t a

EXPERIÈNCIES DE PEDAGOGIA SOCIAL

EQUIP D'EDUCACIÓ AMBIENTAL

4

Amb la col·lecció d'opuscles TALEIA la Fundació Serveis de Cultura Popular pretén fer conèixer les nombroses i variades experiències de pedagogia social que es realitzen al nostre país, sovint poc conegudes i reconegudes.

No és en va que la col·lecció porta el nom de TALEIA: per crear-les i dur-les a la pràctica calen grans dosis d'imaginació, de constància i de solidaritat.

Esperem que la seva publicació fomenti l'intercanvi i impulsi noves iniciatives ●

Colors:

- lila:** Educació especialitzada
- rosa:** Animació sòcio-cultural
- verd:** Educació ambiental
- marró:** Formació d'adults
- blau:** Educació en el temps lliure

LA VOLA
EQUIP D'EDUCACIÓ
AMBIENTAL

COL·LECCIÓ
t a l e i a

EXPERIÈNCIES
DE PEDAGOGIA
SOCIAL - 4

**Text redactat per La Vola-
Equip d'Educació Ambiental
a petició de la Fundació
Serveis de Cultura Popular.**

**© Fundació Serveis de Cultura Popular
Impressió: El Tinter SCCL
tel. 357 00 50 - c/ La Plana, 8
08032 Barcelona
D.L.: B. 5.905-1990
ISBN: 84-404-6566-1**

LAVOLA

Fundació Serveis de Cultura Popular
1990

PRESENTACIÓ

La Vola neix a Llobregueres de Baix, una caseta del veïnat de La Vola, al terme municipal de Sant Pere de Torelló, com a escola de la natura, l'estiu de 1981. D'aquí ve el nom de **LA VOLA, Escola de la Natura de LA VOLA**. D'aleshores ençà, organitza estades amb alumnes de diferents nivells de l'ensenyament a Llobregueres de Baix. A partir de l'any 1984, gestiona en règim de concessió administrativa les escoles de la natura de **Les Codines** i de **La Solana**, equipaments propietat de la Diputació de Barcelona, al Parc Comarcal del Castell de Montesquiu.

A partir de l'any 1985, per adequar-se més al treball que s'hi realitza, es modifica el nom pel de **LA VOLA-Equip d'Educació Ambiental**, en lloc d'**Escola de la Natura de LA VOLA** i es legalitza com a associació sense ànim de lucre. S'amplia l'àmbit de treball perquè s'inicien col·laboracions amb ajuntaments de la comarca d'Osona per tal de potenciar la realització d'activitats d'educació ambiental, a nivell urbà. S'elaboren itineraris amb informació escrita, àudio-visuals, exposicions que esdevenen itinerants, curssets per a adults, curssets per a mestres,...

En aquest marc de col·laboració amb els ajuntaments, a la tardor de l'any 1987 es fa la proposta pública de la campanya global d'educació ambiental **Ho tens a tocar!**, que vol incidir, entre altres aspectes, en la recollida selectiva d'escombraries en origen

LA VOLA-Equip d'Educació Ambiental és una entitat que treballa en el camp divers i heterogeni de l'educació ambiental. Està constituïda per mestres, biòlegs i altres professionals i pretén que la societat, i en especial l'escola, adquireixi coneixements, actituds i comportaments que li permetin participar activament en la solució dels problemes que afecten el medi ambient.

per tal de poder recuperar-les i reciclar alguns dels materials.

L'any 1989 l'associació **LA VOLA** promou la creació d'una societat anònima laboral (SAL) que és la que actualment executa totes les activitats d'educació ambiental, mentre que l'associació hi participa com a soci de la SAL.

Com dèiem, totes les activitats que realitza **LA VOLA-Equip d'Educació Ambiental** pretenen sensibilitzar la societat en la necessitat de respectar el seu entorn i aspirar a la millora de la qualitat de vida. Per aquest motiu dona les gràcies a la Fundació Serveis de Cultura Popular per l'oportunitat que li ofereix de poder escriure i publicar les seves experiències i activitats.

Objectius

- Coneguin els elements naturals i artificials que configuren el paisatge, tant el natural com el rural i l'urbà.
- Aprenguin a valorar i a respectar l'entorn en un sentit ampli.

I també, que tots els escolars d'ensenyament primari, secundari i universitari utilitzin les escoles de la natura com a lloc i com a sistema per fer treballs pràctics d'estudi del medi.

Els mitjans que **LA VOLA**, es planteja per tal d'assolir aquests objectius són:

- Elaborar materials escrits i audiovisuals sobre temes relacionats amb l'educació ambiental.
- Fer exposicions que puguin esdevenir itinerants a fi de divulgar el coneixement de l'entorn.
- Fer estudis sobre l'impacte ambiental que comporten les activitats humanes, els abocaments de residus industrials i urbans,...
- Aconseguir que a la comarca d'Osona hi hagi ecomuseus, oberts a tota la societat, on es pugui desenvolupar activitats de divulgació sobre temes mèdio-ambientals.
- Realitzar campanyes de sensibilització, d'abast local, comarcal i nacional, sobre temes relacionats amb el coneixement i la divulgació del medi i de la problemàtica ambiental: recollida selectiva d'escombraries en origen, reciclatge de materials...

Els objectius generals que **LA VOLA** es proposa s'adrecen a aconseguir que totes les persones que integren el col·lectiu humà:

- Se sensibilitzin de l'existència d'una problemàtica ambiental.
- Adquireixin actituds i comportaments que portin a participar activament en la solució dels problemes que afecten el medi ambient.

Recursos humans

La procedència de les persones de l'equip és diversa, però amb uns punts en comú com són l'interès pel medi ambient i també l'interès per l'educació ambiental. Les titulacions van des de les llicenciatures en biologia (la majoria), en gestió ambiental, en filologia i en magisteri. També n'hi ha sense titulació però amb una llarga experiència naturalista.

Tot això fa que les persones de l'equip participin en els objectius i finalitats generals, de forma que cadascú, en la mesura de les seves possibilitats, es pot considerar un protagonista de **LA VOLA**.

Cada departament té un responsable que coordina les activitats pròpies i aquests responsables constitueixen l'equip de direcció. Malgrat la necessària distribució de feines, comportant especialització, periòdicament s'organitzen trobades de tot l'equip, per tal d'informar i debatre temes generals que afecten la dinàmica pròpia del treball de **LA VOLA**.

Actualment l'equip de treball de **LA VOLA**, està constituït per deu persones amb dedicació exclusiva i dues que hi col·laboren a temps parcial. L'equip està organitzat en tres departaments. Un de gestió administrativa i comercial on treballen quatre persones, un altre d'educació on treballen cinc persones i un altre de gestió ambiental on treballen dues persones, tot i que comparteixen la seva activitat amb temes educatius.

Tot això per aconseguir treballar amb una visió global des de l'especialització i aconseguir fer un bon treball. Un treball que serveixi per posar en evidència que també en aquests temes ambientals calen bons professionals, i d'aquesta manera aconseguir, de mica en mica, transformar la imatge —només altruista— dels qui es dediquen a aquestes activitats.

D'aquesta manera es pot dir que cadascú treballa en aquells temes pels quals

té més aptitud. Però val a dir que l'educació ambiental requereix un perfil professional força complex: és clar que no hi ha una especialitat d'educador ambiental, per això una de les prio-

ritats de **LA VOLA** és buscar fórmules per a la formació de l'equip que garanteixin un alt nivell de professionalitat en la feina que s'ha de desenvolupar.

Serveis

ments, els valors, les competències, l'experiència i també la voluntat per fer-los actuar, de manera individual i col·lectiva, per resoldre els problemes actuals i futurs del medi ambient».

A grans trets, les activitats que es desenvolupen es poden agrupar en dos apartats principals, l'un referit a escoles de la natura i l'altre a activitats diverses d'educació ambiental. Més un tercer apartat referit a gestió ambiental, menys important que els altres, però amb l'objectiu d'ampliar-lo en el futur.

Aquests serveis comporten també una gran varietat de sistemes de finançament: mentre que de les escoles de la natura els usuaris principals són els centres d'ensenyament, pel que fa a les activitats diverses d'educació ambiental i de gestió ho són els ajuntaments, la Diputació, la Generalitat, amb els quals s'estableixen convenis de col·laboració, o bé subvencionen part de les activitats. Tota la problemàtica associada a resoldre les dificultats de finançament, demostra el fet que la nostra societat, i especialment la nostra administració a tots nivells, encara no ha acabat d'acceptar la necessitat de generalitzar l'educació ambiental i d'actuar decididament en temes de gestió ambiental.

Per tot això, **LA VOLA**, en aquest moment, està exercint una funció necessària que concorda amb l'estat d'opinió general de la nostra societat. Un estat d'opinió que mica en mica va

Tots els serveis que ofereix actualment **LA VOLA** estan emmarcats dins l'educació ambiental, un concepte molt ampli però que a grans trets es pot definir de la manera que es va enunciar a la 1a conferència internacional sobre l'educació ambiental feta a Tlilibisi (URSS); deia així: «És un procés permanent pel qual els individus, i en general tota la societat, prenen consciència del medi i adquireixen els coneixe-

influint en els plantejaments de l'administració, la qual sembla que vol jugar el paper que li toca, tant a nivell de la pràctica educativa, com pel que fa al desenvolupament industrial i econòmic.

Escoles de la natura

Part de les persones que integren l'equip van començar a treballar l'any 1981 amb activitats relacionades amb l'escola de la natura. És a dir, amb activitats que es desenvolupen fora de l'aula, que tenen una connexió amb el currículum i normalment duren més d'un dia.

L'escola de la natura/camp d'aprenentatge/centre de natura és un marc idoni per fer conèixer al nen/jove/adult el seu propi entorn, les particularitats ambientals que el caracteritzen, i també la seva problemàtica.

La majoria d'activitats que es desenvolupen en l'espai de l'escola de la natura van adreçades a totes les persones. Cursets per a adults, cursets per a mestres, estades per a nens de pre-escolar, estades per a nens d'EGB, estades per a joves d'ensenyament secundari i estades per a universitaris. No obstant, tot i la tradició excursionista de Catalunya, encara hi ha poca tradició per part de col·lectius d'adults a participar en activitats d'aquest caire.

El camp en què **LA VOLA** té més experiència, pel fet que són les activitats

més habituals, són les estades per a estudiants d'EGB, BUP, FP i COU. S'ha elaborat uns programes anomenats «programes pedagògics de Les Codines» (per a EGB) i «programes pedagògics de La Solana» (per a ensenyament secundari). Aquests programes han estat elaborats a partir de les experiències realitzades amb alumnes i mestres, en diferents estades. Són programes de Ciències Naturals (la gran majoria) o Socials, però amb un marcat grau d'interdisciplinarietat que els joves poden desenvolupar normalment en els diferents cursos. Per això, sempre es pretén que una estada a l'escola de la natura no sigui un fet aïllat, sinó que comenci al col·legi/institut i continuï després de l'estada per tal que la feina realitzada a l'escola de la natura sigui del tot útil.

Tot això amb la finalitat que progressivament es puguin integrar aquestes activitats en el currículum, de manera que faciliti les tasques dels professionals de l'ensenyament a l'hora d'utilitzar-les i permeti generalitzar veritablement les activitats d'educació ambiental a tots els centres d'ensenyament.

Programes pedagògics

Aquests programes estan dissenyats de manera que es puguin utilitzar amb nens i joves des de 1r d'EGB fins a nivell d'ensenyament secundari.

Cada curs té uns temes de treball rela-

cionats amb les àrees que hem citat. Temes com cartografia, paisatge vegetal i geològic, meteorologia, zoologia, l'activitat humana,... La majoria de programes que sobre aquests temes ofereix l'escola de la natura, tenen un tractament majoritàriament interdisciplinar, però, si el mestre vol, es pot treballar un tema més concret, sense perdre mai de vista la globalitat del paisatge i sense oblidar tampoc que l'espècie humana en forma part i que, a més, hi té un paper molt important.

Una altra característica dels programes de l'escola de la natura, és que presenten una progressió des de 1r d'EGB fins a 3r de BUP o 2n de FP, tant a nivell de dificultat com d'utilització de tècniques i d'aparells,... Per exemple, l'estudi de

les plantes que es comença a 1r d'EGB amb el centre d'interès «Els arbres», on es treballa la seva morfologia, utilitats,... a 5è nivell s'introdueix l'estudi dels arbustos, les herbes, la flor, el fruit i les adaptacions de les plantes a diferents medis. A 6è nivell, la funció de les plantes en relació als altres elements del paisatge, amb un possible centre d'interès: «La riera de Sora». Finalment, a 7è i 8è nivell s'utilitzen les claus dicotòmiques i s'estableixen comparacions entre dos ecosistemes, s'estudien les plantes sense flor i es comencen a fer inventaris senzills de vegetació. Aquesta progressió continua a BUP i FP, on els alumnes ja treballen de manera més quantitativa, amb més elements per relacionar i amb més rigor a l'hora d'utilitzar el vocabulari.

Les activitats a l'escola de la natura permeten globalitzar el coneixement del medi i comporten un fet vivencial molt important per als joves.

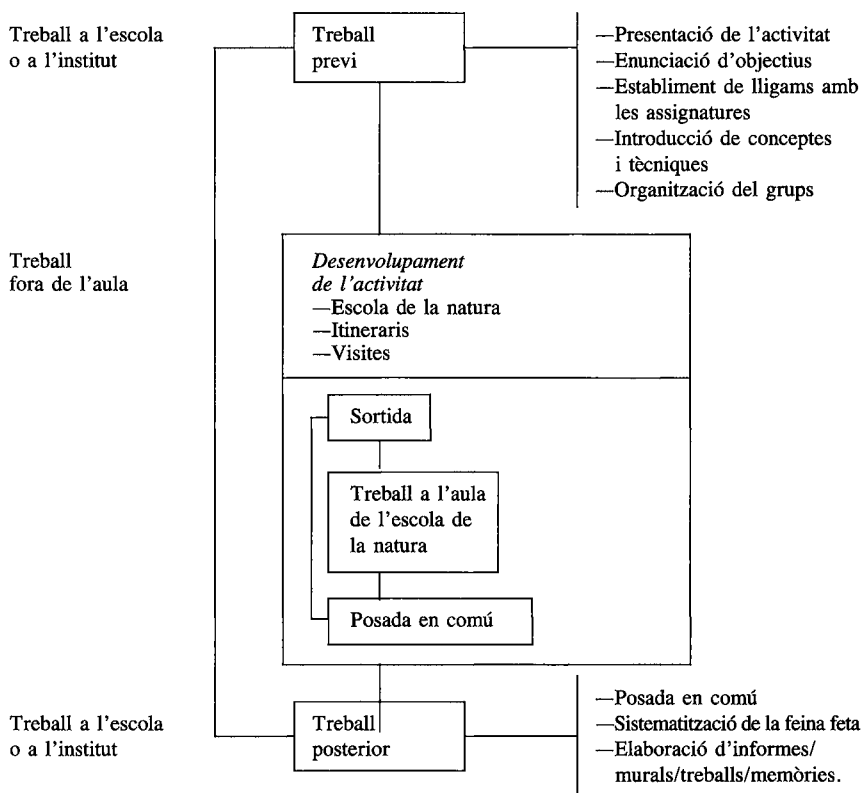
Les activitats pròpiament d'esbarjo no són considerades en aquests programes. Ara bé, hi ha una atenció especial als jocs: en aquest sentit, la proposta de jocs està pensada per poder sintonitzar amb els objectius dels programes i de l'estada en general. Els jocs compleixen el paper de dinamitzadors de les activitats, i també influeixen en determinats aspec-

tes de les actituds, de la relació...

Metodologia de treball

La manera de treballar és la clau de les activitats que es fan a l'escola de la natura i per extensió fora de l'aula (vegeu esquema 1).

ESQUEMA BÀSIC DE TREBALL EN LES ACTIVITATS FORA DE L'AULA

Esquema 1

Procés que se segueix en les activitats a l'escola de la natura i en totes aquelles que es realitzen fora de l'aula.

Inicialment cal fer un treball previ a l'escola o a l'institut que serveixi per preparar l'activitat, per relacionar-la amb l'assignatura, per introduir conceptes, tècniques de treball, organitzar la feina en grup, enunciar els objectius, ... Aquest treball pot ser dissenyat a partir de les trobades de programació que es fan entre els educadors ambientals, responsables de l'escola de la natura i els professors del grup/classe.

Posteriorment, a l'hora de desenvolupar l'estada o l'activitat fora de l'aula, s'utilitza un guió o un programa detallat que serveix de guia per a la feina, on consta la informació necessària i les qüestions que s'han de resoldre, qüestions i informació que estan a l'abast de cada alumne.

Finalitzada l'estada/activitat, s'ha de fer un treball posterior que garanteixi una posada en comú de la feina feta i que, mitjançant l'elaboració d'un informe, un mural, un treball... serveixi per sistematitzar el treball realitzat.

Cal destacar que totes aquestes activitats porten associades un fet vivencial que es té molt en compte, però que difícilment es pot valorar. Vivències molt importants, sobretot en les estades de més d'un dia de durada, ja que comporten conèixer plegats professors i alumnes durant moltes hores i en un context del tot diferent: no hi ha un horari rígid, ni timbre que assenyali l'inici de l'activitat; hi ha una diversitat d'activitats, la majoria de les quals són no-

ves. Un conjunt de factors que en la majoria dels casos provoquen una vivència important, que justifica l'esforç que representa dur a terme aquestes activitats.

En totes les activitats que es desenvolupen a l'escola de la natura, hi participa un educador ambiental que col·labora amb el mestre del grup/classe, a l'hora de dur a terme el programa.

Un dels factors importants que garanteixen l'èxit del desenvolupament de les estades i, com s'ha dit, de les activitats d'educació ambiental en general, és el paper de l'educador ambiental. Un paper difícil d'exercir, ja que cal tenir capacitat per connectar amb els diferents alumnes i, en poc temps —un, dos o tres dies—, aconseguir motivar-los, per tal de poder dur a terme un programa de treball que resulti atractiu i formatiu a la vegada.

En la manera de treballar de l'escola de la natura és clau també l'actitud del professor. Tot i la bona predisposició de l'educador ambiental en el procés de realitzar una activitat d'educació ambiental, cal no perdre de vista que el treball quotidià a l'escola el desenvolupa el professor del grup. Per això és important el paper actiu del professor, que és qui garanteix la connexió permanent de l'activitat amb el currículum, i ha de fer que el treball realitzat no quedi aïllat, com dèiem abans, sinó que esdevingui una extensió de l'activitat diària de l'aula, en un sentit d'aula oberta.

Creiem que, a llarg termini, el paper que hauran de fer les escoles de la natura en relació al sistema educatiu serà d'oferir un servei, en la majoria dels casos, integrat al currículum. En aquest sentit, el procés de producció de programes i materials que tendeixin a assolir aquest objectiu serà bàsic per garantir la utilitat d'aquest tipus d'equipaments, d'una manera generalitzada.

Activitats diverses d'educació ambiental

Campanyes de sensibilització. Aquestes campanyes estan plantejades amb l'objectiu de divulgar la necessitat que té l'espècie humana d'adoptar una actitud de prudència en la seva relació amb el medi. Amb un plantejament típicament publicitari però amb un missatge de gran interès social, que sovint es troba a faltar en l'Administració, **LA VOLA** treballa, ara, per fer possible l'existència d'una consciència col·lectiva que permeti fer una recollida selectiva d'escombraries en origen, en un projecte global de tractament dels residus sòlids urbans (RSU).

Com s'ha dit, cada vegada hi ha més interès pels temes que afecten el medi; tot i això cal anar formant aquestes actituds i sobretot dotar-les d'arguments sòlids. Les campanyes de sensibilització van en aquesta línia.

La campanya té com a punt de partida la comarca d'Osona, però vol abastar

altres comarques. L'acció es fa en l'àmbit escolar i també de carrer, utilitzant fórmules típicament educatives a les escoles i fórmules publicitàries i de divulgació al carrer.

Les accions es porten a terme per encàrrec de les diferents administracions locals i comarcals. Algunes de les accions utilitzades a les escoles i al carrer en la campanya són:

A l'escola

- Concurs per escollir una mascota.
- Oferta de propostes d'activitats per fer a l'aula.
- Actes informatius de presentació del conjunt de la campanya.
- Recollida de paper vell i d'ampolles de cava.
- Vídeo i àudio-visuals divulgatius.
- Jocs de reciclatge.

Al carrer

- Pancartes publicitàries.
- Emissió de programes informatius per TV comarcal.
- Falques publicitàries a ràdio i TV.
- Tríptics informatius.

Els objectius generals de la campanya són:

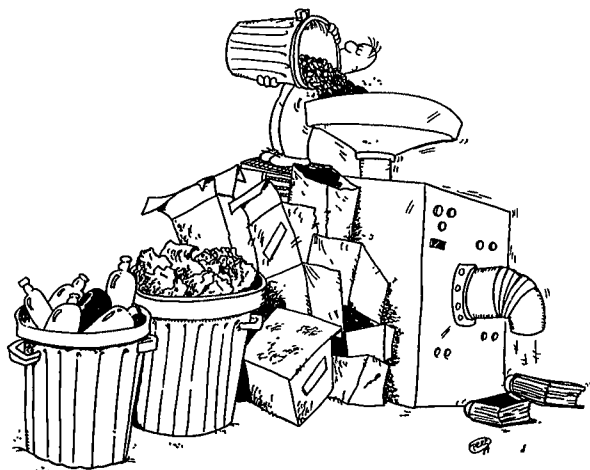
- Sensibilitzar tota la societat davant la necessitat de seleccionar els RSU, començant pel vidre i el paper.
- Conèixer els processos de reciclatge dels materials seleccionats.
- Oferir recursos a nivell escolar sobre temes d'educació ambiental.

- Ajudar a resoldre un problema mèdio-ambiental, l'eliminació dels RSU.
- Aprendre a imitar la natura pel que fa al cicle de la matèria.

Aquesta campanya i d'altres que es puguin fer d'aquest estil tenen un especial interès per **LA VOLA**, pel fet que permeten d'entroncar un fet molt problemàtic per a la societat actual, com és el tractament i eliminació dels residus, amb una activitat educativa i de divulgació, que és la manera com s'ha plantejat la campanya. És a dir, contribuir a solucionar un problema amb la participació col·lectiva de la ciutadania. Els residus són un dels problemes que a hores d'ara ens afecten, però el plantejament de la seva solució és vàlid per a qualssevol d'altres.

Exposicions. Amb la mateixa finalitat divulgativa es plantegen les exposicions que presenten aspectes del medi en relació a l'ésser humà. Aquestes exposicions tenen una utilitat clara pel que fa als escolars, i més reduïda —per les dificultats que apuntàvem en parlar d'escoles de natura— per a la població adulta. Les estratègies són d'utilitzar temes populars i tractar-los de manera amena. En aquest sentit s'han realitzat exposicions com «*Les papallones: els macrolepidòpters d'Osona i Ripollès*»; «*El món dels bolets*»; «*La tardor: els bolets i els fruits*». I darrerament «*Les escombraries serveixen*».

En les exposicions és bo de remarcar un fet que s'ha repetit en totes les activitats al llarg de la petita història de

La recollida selectiva d'escombraries en origen permetrà recuperar i reciclar molts dels materials que ara es llencen.

LA VOLA. En un principi, les exposicions es plantejaven com una manera de divulgar el medi natural, sense tenir en compte l'acció humana, d'una manera important. Actualment, i per un procés lògic de reflexió, les exposicions presenten a més la influència humana en la realitat en la qual ens movem. El planeta és com és a causa de l'espècie humana, amb tots els seus defectes i virtuts, i això marca decididament la nostra actuació. Així, l'exposició «*Les escombraries serveixen*» va en aquesta línia.

Itineraris. A principis de 1960, naien a Anglaterra els «*Nature trails*», itineraris de natura, com un recurs educatiu i de divulgació per al coneixement del medi. A Catalunya, tot i una llarga tradició en educació ambiental, dins la qual destaca l'Escola del Bosc, fundada l'any 1914 per Rosa Sensat, i l'Institut Escola de la Generalitat, l'any 1932, el període franquista va aturar totes les iniciatives. No obstant, el 1975 apareix l'itinerari de Santiga que marca l'inici d'una nova i pròspera època d'educació ambiental.

Els itineraris es conceben de la mateixa manera que les activitats fetes a les escoles de la natura. Per això s'hi aplica la mateixa metodologia a l'hora d'utilitzar-los (Esquema 1).

En els itineraris s'ha de donar de nou la connexió entre l'educador ambiental, si es dona el cas que hi participa, el professor i els joves, amb l'objectiu

de conèixer i sentir la realitat exterior, ja sigui natural, rural o urbana, i connectar-la amb la feina habitual de l'aula.

Per les pròpies característiques dels itineraris, esdevé interessant l'elaboració d'itineraris específics de cada àrea geogràfica, que permeten conèixer la pròpia realitat local i comarcal, i que serveixen de pas previ abans d'accedir a un coneixement més ampli del medi.

Centres d'educació ambiental. El mateix procés de reflexió sobre les activitats que es portava a terme des d'un bon principi l'any 1981, va dur a plantejar la necessitat d'utilitzar l'entorn urbà com un recurs educatiu i de divulgació, per conèixer la realitat viva del país.

Aquesta idea encaixa amb el concepte d'ecomuseu utilitzat àmpliament a França i que es va traduir en el projecte d'**Ecomuseu de La Carrera** a Torelló l'any 1989, que l'Ajuntament de Torelló està duent a terme.

L'Ecomuseu de La Carrera és un centre des d'on es vol donar a conèixer el patrimoni natural i etnològic d'Osona i, més en concret, de la Vall del Ges. Per això **La Carrera** és un centre plantejat com un equipament viu i dinàmic amb una finalitat d'investigació, didàctica i divulgativa, on el públic no sigui solament espectador, sinó que hi participi activament. En definitiva, la població i el seu entorn són el contingut de l'ecomuseu.

L'ecomuseu consta de dos eixos principals:

- Les instal·lacions (l'edifici i els exteriors).
- Les antenes o radials que constitueixen els itineraris i els equipaments emplaçats fora de les instal·lacions centrals.

En les instal·lacions centrals s'inclouen sales d'exposicions i àudio-visuals, centre de documentació i jardí botànic, entre d'altres equipaments. Destaca la presència d'una residència polivalent, adjunta a l'edifici, que pot acollir

col·lectius relacionats o no amb les activitats de l'ecomuseu.

En els radials s'inclouen itineraris per descobrir l'entorn natural i fer visites a masies, granges i indústries en funcionament que acosten el visitant a la realitat humana de la comarca.

Un fet a destacar de l'ecomuseu és la manera com s'està construint. Es tracta de la rehabilitació d'una antiga masia, La Carrera, propietat de l'Ajuntament de Torelló, per part d'una escola-taller que porta el mateix nom.

Els equipaments urbans permeten divulgar de manera molt directa el coneixement del propi entorn.

És a dir, uns joves aprenen l'ofici de paleta, de fuster o de jardiner executant el projecte d'un ecomuseu.

La idea concreta d'ecomuseu i, en general, de centres d'educació ambiental que recullin les particularitats dels diferents indrets, són línies de treball vàlides per plantejar a les administracions. D'aquesta manera, a través de convenis, encàrrecs directes,... es pot fer que els projectes vagin esdevenint realitat. En tots els casos, el tema prioritari és que siguin equipaments vius per conèixer la realitat dels llocs.

Gestió ambiental. La pròpia dedicació professional a l'ensenyament i a la divulgació del coneixement del medi, ha fet que, sobretot als inicis de **LA VOLA**, es deixés de banda la recerca de solucions viables a la problemàtica ambiental que s'està patint.

La pràctica educativa porta de manera

implícita la necessitat de transmetre coneixements, procediments i valors que serveixen perquè les persones puguin tenir una actitud crítica davant la societat i puguin participar activament en la recerca de solucions dels problemes. Aquesta mateixa pràctica educativa ha portat a **LA VOLA** a plantejar-se la necessitat de treballar en aquest camp, és a dir: cal educar, divulgar, sensibilitzar, però també cal aportar solucions viables per resoldre els problemes ambientals. En definitiva, l'equip decideix iniciar la seva activitat professional en el camp de la gestió ambiental, un camp complex perquè és on rauen els problemes de veritat. És ben vist i fàcil per a uns professionals de l'ensenyament, educar i sensibilitzar sobre aquests temes, però tot allò que envolta la presa de decisions que poden portar a la solució o a la no solució d'uns determinats problemes mèdio-ambientals, ja és una altra cosa.

Consideracions finals

El projecte global de LA VOLA vol servir per demostrar a la societat, i també als mateixos que hi treballen que la professionalització en temes mèdio-ambientals és bona i que la constitució d'equips de treball estables pot facilitar, en gran part, l'obtenció de bons resultats i la realització d'una bona feina.

Curiosament, un dels problemes més greus de LA VOLA ha estat el fet de

dipositar una excessiva il·lusió i d'esmerçar molt de treball en alguns dels projectes que no s'han realitzat o s'han realitzat tard. Fruit de la reflexió a partir de les errades comeses, es veu necessari tenir en compte que no es pot començar a fer una activitat professional sense tenir resolts els aspectes de finançament.

La situació òptima es troba en l'equilibri entre la il·lusió i la professionalització. Conceptes distants, potser, però no pas oposats.

Manlleu, gener de 1990

ÍNDIX

• PRESENTACIÓ	5
• OBJECTIUS	7
• RECURSOS HUMANS	9
• SERVEIS	11
Escoles de la natura	12
Programes pedagògics	12
Metodologia de treball	14
Activitats diverses d'educació ambiental	16
Campanyes de sensibilització	16
Exposicions	17
Itineraris	18
Centres d'educació ambiental	18
Gestió ambiental	20
• CONSIDERACIONS FINALS	21

TÍTOLS PUBLICATS

- 1. TRAJECTE LABOR** és una cooperativa d'educadors especialitzats que pretén la reestructuració de la personalitat dels joves, a través de la convivència i la participació social. Un projecte «arriscat, però que té el privilegi de ser una plataforma lliure per a crear educació».
- 2. CENTRE DE FORMACIÓ I PREVENCIÓ DE MATARÓ** és una associació d'iniciativa social que actua en el camp de la prevenció i la reinserció social de joves inadaptats. Opta decididament, no tant per atendre una demanda genèrica d'atenció social, com per acollir activament la demanda concreta de cada noi i noia que s'hi adrecen.
- 3. MOVI D'A, Moviment d'Aturats del barri de La Mina, de Sant Adrià del Besòs**, és una associació que té per objectiu l'ocupació juvenil. Però no es vol limitar a ser una entitat de serveis: pretén, a través d'una dinàmica associativa, la integració dels joves no sols al món laboral sinó també a la societat on viuen.

En preparació

Projecte Fustall •

**Formació d'adults a la
Perona •**

Movibaix •

La Vola és una entitat formada per mestres, biòlegs i altres professionals, que treballa en el camp de l'educació ambiental. Pretén que la societat, i en especial l'escola, adquireixi coneixements, actituds i comportaments que l'orientin a participar activament en la solució dels problemes que afecten el medi ambient ●

SERVEIS DE CULTURA
POPULAR
fundació cultural

